

БІОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТОПІНАМБУРУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ В ЗОНІ ПОЛІССЯ УКРАЇНИ

Положенець В.М., Немерицька Л.В., Беганов В.Р.

*Житомирський національний агроекологічний університет,
бульвар Старий, 7, Житомир, 10008, Україна,
E-mail: beganoff@yandex.ua*

Топінамбур відноситься до числа культур з групи коренебульбоплодів, який має велике значення у вирішенні світової продовольчої проблеми. Ця культура широко використовується для харчування людей, виробництва біопалива, спирту, ліків, фруктового цукру, лікувально-дієтичних продуктів тощо. Відходи після технологічної переробки доцільно використовувати для годівлі тварин і птиці.

В результаті наших досліджень встановлено, що топінамбур має високу холодо- і морозостійкість. Зокрема, весною сходи деяких сортів з колекції ЖНАЕУ, такі як Воложський 2, Інтерес, Північнокавказький червоний, Ленінградський, Знахідка, Скороспілка, Житомирський 1 витримували заморозки до $-4 - 6^{\circ}\text{C}$, а восени ці сорти вегетували при наступанні заморозків до -10°C . Такі біологічні обставини важливі для умов України, де температура в залежності від регіону в зимовий період за багаторічними метеорологічними показниками коливається від -1°C до -35°C .

Внаслідок вивчення бульб щодо відношення до температурного режиму нами встановлено, що бульби топінамбуру вищезазначених сортів витримують низьку температуру до -20°C не втративши при цьому життєздатності. Зокрема, енергія проростання та схожість при цьому становили від 97,2 до 99,0 %.

Окрім того, за результатами наших досліджень топінамбур добре переносив високі температури. Враховуючи, що бульби топінамбуру мають дуже маленький пробковий шар, то в кінці їх зберігання у весняний період проходить швидко втрата вологи, що негативно впливало на наступну схожість при посадці бульб.

Щодо відношення топінамбуру до тривалості дня, то нами виявлено, що в умовах Полісся ця культура відноситься до короткого дня, так як в умовах тривалого дня і зниження температури нами спостерігалось затримання формування бульб і генеративних органів, але разом з тим підсилювалось накопичення вегетативної маси, особливо ранніх сортів Житомирський 1 і Скороспілка.

При вивченні ролі інтенсивності освітлення щодо вирощування топінамбуру, то нами встановлено, що ця рослина невимоглива до освітлення. Однак, при надмірному загущенні посадок цієї культури, значно знижується урожай як зеленої маси, так і бульб.

Всі досліджувані сорти топінамбура, які використовувались у наших експериментах мали сильну кореневу систему, яка глибоко проникала в ґрунт, а тому рослини успішно переносили тимчасові засоби. Недостача вологи в ґрунті, особливо в 2016 році негативно впливала на період бульбоутворення і розвиток зеленої маси, і в цілому на врожайність бульб.